

Arbetsmarknadsdepartementet

A2022/01193 a.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm den 7 december 2022

Remissyttrande av betänkandet "De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet Värdet av förebyggande arbete och allas rätt till en god arbetsmiljö" (SOU 2022:47)

Arbetsgivaralliansen organiserar cirka 3200 arbetsgivare inom ideell och idéburen verksamhet. Vi har kollektivavtal inom följande branscher, Idrott, Trossamfund och Ekumeniska organisationer, Utbildning och Folkbildning, Vård och Omsorg, Upplevelse och Kultur, TRIA-social tregrening i arbetslivet, samt Ideella och Idéburna organisationer. Vår särart är att vi har branschanpassade avtal till arbetsgivare med ideellt och idéburet engagemang, som har en begränsad vinstutdelning till ägarna och återinvesterar huvuddelen av vinsterna i verksamheten. Vi har också en nära relationer med de fackliga motparterna. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna.

Arbetsgivaralliansen har genom remiss den 9 september 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet "De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet, Värdet av förebyggande arbete och allas rätt till en god arbetsmiljö" (SOU 2022:47). Arbetsgivaralliansen har tagit del av betänkandet och lämnar här våra synpunkter på utredningens slutsatser och förslag.

De fackliga organisationer som är medlemmar i Arbetsgivaralliansen lämnar egna remissyttrandena och omfattas därför inte i nedan angivna synpunkter.

Sammanfattning

Arbetsgivaralliansen instämmer i utredningen bedömning att de regionala skyddsombuden bidrar till de övergripande samhällsmålen om en tillfredsställande arbetsmiljö. Dock är det ett problem att det finns ett otal exempel där regionala skyddsombud agerat i strid med sitt uppdrag och därmed motverkat ett fungerande arbetsmiljöarbete. För det fall att de regionala skyddsombuden skulle få ett utökat uppdrag bör regeringen beakta att förslaget måste kombineras med ett förtydligande av vad rollen som regionalt skyddsombud ska innehålla.

Vi kan inte se att förslaget om utökad tillträdesrätt kan ge de positiva konsekvenser som utredningen gör gällande avseende det brottsförebyggande arbetet eller minskad förekomst av arbetslivskriminalitet. I så fall borde det rimligen krävas att de regionala skyddsombuden även får utökad tillträdesrätt till alla arbetsplatser på arbetsmarknaden, det vill säga inte bara en utökad tillträdesrätt till arbetsplatser som är eller brukar vara bundna till kollektivavtal.

Arbetsgivaralliansen instämmer i utredningens förslag att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket återrapporteringskrav gällande redovisning av de insatser som gjorts riktade till små företag. Vi delar även utredningens bedömning att ett kontinuerligt informationsutbyte mellan Arbetsmiljöverket, regionala skyddsombud och företrädare från arbetsmarknadens parter inte bara ger en utökad förståelse för varandras roller utan även bidrar till dels att aktörerna kan anpassa sina insatser, dels till en ökad måluppfyllelse inom området.

Arbetsgivaralliansen finner det önskvärt liksom utredningen att förbunden samordnar sin regionala skyddsombudsverksamhet så att det arbetet inte blir för betungande för ett litet arbetsställe. Arbetsgivaralliansen anser också att det finns skäl att lyfta fram den roll som kollektivavtalade lösningar kan ha på arbetsmiljöarbetet och att det istället kan vara ett alternativ till utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden.

En utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud i syfte att uppnå en bättre arbetsmiljö på hela arbetsmarknaden (10.3.1)

Utredningen föreslår att ett regionalt skyddsombud ska få utses även för ett arbetsställe där en lokal avdelning inom ett förbund eller en med sådan avdelning jämförlig sammanslutning av arbetstagare är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren på arbetsstället, även om sammanslutningen saknar medlemmar på arbetsstället.

Arbetsgivaralliansen delar utredningens uppfattning att genom förslaget behålls det partsgemensamma arbetet med kollektivavtalet som grund. Den regionala skyddsombudsverksamheten bidrar till samhällsmålet om en tillfredställande arbetsmiljö på hela arbetsmarknaden. Den minskade fackliga anslutningen och den ökade förekomsten av små arbetsställen kan tala för en utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. På så sätt behålls det partsgemensamma arbetet med kollektivavtal som grund och att det också finns en facklig anknytning till arbetsstället. Detta ligger väl i linje med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Dock är det ett problem att Arbetsgivaralliansen, precis som Svenskt Näringsliv, har ett otal exempel där regionala skyddsombud agerat i strid med sitt uppdrag och därmed motverkar ett fungerande arbetsmiljöarbete. Det kan då handla om sådana situationer som tas upp i betänkandet, till exempel att regionala skyddsombud missuppfattar sin roll och agerar som en inspektör (från Arbetsmiljöverket) eller att det regionala skyddsombudet tar upp fackliga frågor och bedriver facklig verksamhet istället för att arbeta med arbetsmiljöfrågorna. När det gäller det sistnämnda blandas ofta fackliga frågor med arbetsmiljöfrågor på ett mycket oklart och ofta helt felaktigt sätt. Dessa

situationer främjar inte god samverkan mellan parterna. Beteendet riskerar bidra till att både arbetsgivare och arbetstagare vid arbetsstället uppfattar besöket som intrång, och att de känner sig överkörda och omyndigförklarade, framförallt i det fackliga arbetet men också i det arbetsmiljöarbete som de redan bedriver. Detta i stället för att det gynnar ett gott arbetsmiljöarbete.

Arbetsgivaralliansen anser att utredningens förslag kan bidra till förbättring framförallt för små arbetsgivare som ofta behöver stöd och hjälp i sitt arbetsmiljöarbete dock kan ovan beskrivna situationer bli ett problem. Genom förslaget riskerar arbetsmiljöarbetet att lösöras från det lokala arbetet och samverkan på arbetsstället, där frågorna faktiskt hör hemma, för att istället flyttas till att bli en facklig fråga och ett fackligt arbete på regional eller central nivå. Vi tror inte att detta gynnar en positiv utveckling. Uppdraget, som har ett gott syfte, riskerar att bli något helt annat.

Betänkandets konsekvensbeskrivning saknar analys och konkret förslag över hur onödiga konflikt-situationer, liknande de som anges ovan, kan undvikas vid en utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. Att regionala skyddsombud går utöver sina befogenheter och agerar i likhet med en inspektör från Arbetsmiljöverket tror vi inte kommer att upphöra i och med att förslaget träder i kraft.

Vi ser positivt på samverkan i arbetsmiljöarbetet och att skyddsombud finns. Men vi har svårt att se på vilket sätt det lokala arbetsmiljöarbetet skulle främjas av förslaget utan att det regionala skyddsombudsarbetets uppdrag samtidigt förtydligas.

För det fall att de regionala skyddsombuden skulle få ett utökat uppdrag måste förslaget kombineras med att förtydliga och renodla rollen som regionalt skyddsombud. Det behöver ställas upp regler så att de regionala skyddsombuden inte kan kombinera rollen som regionalt skyddsombud med rollen som ombudsman. Om de fackliga organisationerna planerar, organiserar och driver det regionala skyddsombudsarbetet i dialog med arbetsgivarföreträdarna kommer verksamheten att bli ett stöd och mer framgångsrikt och mer gynnsamt ur samverkanssynpunkt. Detta gäller framförallt för små arbetsgivare där det ofta saknas tillräcklig kunskap om arbetsmiljöarbete. Om de regionala skyddsombudens roll renodlas och de får ett tydligare uppdrag kan målet att de regionala skyddsombuden ska bidra till att ett fungerande arbetsmiljöarbete vid små arbetsställen uppnås. Syftet med verksamheten ska vara att stödja såväl arbetstagare som arbetsgivare i arbetsmiljöarbetet på små arbetsplatser samt att verka för en tillfredsställande arbetsmiljö och vaka över skyddet mot olyckor och ohälsa. Grunden för verksamheten måste vara en god samverkan med arbetsgivaren.

En utökad tillträdesrätt underlättar de regionala skyddsombudens möjlighet att motverka arbetslivskriminalitet (10.3.2)

Arbetsgivaralliansen delar utredningens bedömning att ett fungerande arbetsmiljöarbete kan vara en viktig förebyggande faktor för att motverka arbetslivskriminalitet. Men för att det verkligen skulle kunna ge positiva konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet eller ge minskad

förekomst av arbetslivskriminalitet behöver de regionala skyddsombuden få tillträde till samtliga arbetsplatser på arbetsmarknaden.

Arbetsmiljöverket bör fortsatt utveckla och tillhandahålla anpassad information om förutsättningarna för arbetsmiljö i små företag (10.3.4)

Arbetsgivaralliansen är positiv till förslaget att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket åiterrapporteringskrav att redovisa de insatser som är riktade till små företag. Insatser som Arbetsmiljöverket gör inom ramen för sin instruktionsenliga uppgift är att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde. Insatserna ska särskilt beakta små företags behov.

Ökad kunskap hos berörda aktörer om arbetsgivaransvar och samordning i arbetsmiljöarbetet behövs och kommer att behövas framöver. Vi som arbetsgivarorganisation bidrar med det vi kan utifrån våra resurser, till att på olika sätt stödja arbetsgivare i deras arbetsgivaransvar. Till detta behöver Arbetsmiljöverket fortsätta att utveckla stöd och information på ett pedagogiskt sätt till arbetsgivare, och gärna då även anpassat till olika branscher. Särskilt mindre verksamheter kan precis som anges i utredningen behöva ett gott stöd för att klara av sitt uppdrag. Ett mer positivt tonläge i frågor om arbetsmiljö och arbetsmiljöarbete behövs också i syfte att stimulera och stödja en mer främjande utveckling.

Arbetsmiljöverket bör fortsätta att utveckla informationsutbyte med branschaktörer (10.3.5)

Arbetsgivaralliansen delar utredningens bedömning att ett kontinuerligt informationsutbyte mellan Arbetsmiljöverket, regionala skyddsombud och företrädare från arbetsmarknadens parter inte bara ger en utökad förståelse för varandras roller utan även bidrar till dels att aktörerna kan anpassa sina insatser, dels till ökad måluppfyllelse inom området.

Samverkan en förutsättning för ett bra arbetsmiljöarbete (10.4)

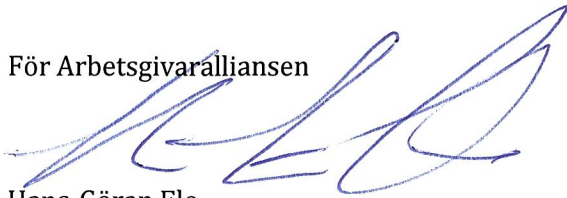
Arbetsgivaralliansen delar utredningens bedömning om att samverkan om arbetsmiljö i den lokala situationen skulle kunna underlättas om parterna branschvis kommer överens om ramar och roller för den regionala skyddsombudsverksamheten i den aktuella branschen.

Delar av våra medlemmar har redan i dag samverkansavtal till stöd för det lokala arbetsmiljöarbetet och detta kan vara en annan och kanske till och med bättre lösning än utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden.

Arbetsgivaralliansen ser att det finns skäl att lyfta fram den roll som kollektivavtalade lösningar kan ha på det lokala arbetsmiljöarbetet.

Vi delar även utredningens bedömning att det också är önskvärt att förbunden samordnar sin verksamhet så att det inte blir för betungande för ett litet arbetsstället med många kontakter med flera regionala skyddsombud från olika förbund. Vi anser till och med att det är nödvändigt att förbunden samordnar sin verksamhet för att inte belasta arbetsgivarna med för många kontakter. Rimligtvis måste i vart fall förbund som tillhör samma centralorganisation kunna samordna sin regionala skyddsombudsverksamhet.

För Arbetsgivaralliansen



Hans-Göran Elo
Arbetsgivaralliansen



Handläggare Madeleine Wagemyr, madeleine.wagemyr@arbetsgivaralliansen.se
Tel 070-688 13 17